

Reportážnou fotkou dokážem meniť veci okolo

(Rozhovor s fotografom Borisom Némethom)

Oceňovaný fotograf Boris Németh, ktorý 15 rokov fotí pre politicko-spoločenský časopis .týždeň, prichádza do Piešťan s výstavou fotografií Bratislava – Košice (a späť). Zachytáva v nej premeny Slovenska prostredníctvom portrétov. Fotografiu študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde v roku 2011 ukončil doktorandské štúdium. V súčasnosti na škole pôsobí ako externý pedagóg reportážnej fotografie. Vystavoval na Slovensku aj v zahraničí (USA, Nemecko, Srbsko, Bielorusko, Maďarsko, Česká republika, Poľsko, Mexiko, Francúzsko, Bulharsko). Získal množstvo prestížnych domácich aj zahraničných ocenení, vydal 10 publikácií a jeho fotografie sú zastúpené aj v zbierkach Slovenskej národnej galérie, Galérie Stredoeurópskeho domu fotografie v Bratislave či v Mestskej galérii v Rimavskej Sobote. Počas inštalácie výstavy sme sa ho spýtali, ako sa dostal k reportážnej fotografii a čo ho na fotení baví.

Po zimnom lockdowne otvárame knižnicu aj Vašou výstavou fotografií. Portréty rôznych ľudí môžu návštevníci obdivovať od 12. mája do 4. júna 2021. Názov výstavy je odkazom na nesplnené sľuby predstaviteľov štátu vybudovať diaľnicu zo západu na východ. O čom je Váš projekt?

Výstava sa volá Bratislava - Košice (a späť) a je to vlastne taký pohľad na Slovensko v rozmedzí piatich rokov. Na Slovensko, kde sa v tom období udiali veľké veci – bola tu smrť novinára a jeho priateľky, protesty za slušné Slovensko, fotil som rôzne mítingy MDŽ, pochody Kotlebovcov, pochody za život. Je tu fotka Jožka, ktorého zbili v rómskej osade. Tým, že fotím pre časopis .týždeň, ktorý je veľmi známy aj obrazovo a získal veľa prestížnych svetových cien, tak sa mi podarí dostať do rôznych situácií alebo stretnúť množstvo ľudí. Rozhodol som sa využiť to a urobiť prierez Slovenskom. Obraz krajiny uchopiť cez portréty ľudí a priamo cez udalosti, ktoré sa diali. Pri každej fotografii je krátky popis. Myslím si, že tá dokumentárna fotografia sa prepája so sociológiou a ďalšími vedami, pretože ak si k výstave pozriete aj katalóg o 5 či 10 rokov, tak zistíte, kam sa Slovensko uberá. Ešte stále je tam vidieť ten smer, ale sú tam aj náznaky zmeny (napr. pochody za slušné Slovensko). Plán je ďalšími projektmi nadviazať na tento a vytvoriť akúsi mozaiku histórie Slovenska. Výstava bola v septembri 2020 uvedená na Slovak press photo v Bratislave. Tú udalosť sme stihli len tak-tak, lebo z dôvodu zhoršujúcej sa pandemickej situácie sa uzatvárali výstavné priestory a tak sme mali vernisáž vonku.

Ako fotograf máte bohatú zbierku ocenení. Okrem iných napr. Fotograf roka (2011), CZECH PRESS PHOTO (2009, 2011, 2018), Cena nadácie otvorenej spoločnosti (2015), Novinárska cena (2011, 2013, 2014, 2016). Asi najviac cien ste získali na SLOVAK PRESS PHOTO, čo je súťaž a následná výstava fotografií, ktorá predstavuje nezávislé a autentické obrazové svedectvo života, ako ho vidia novinári zo Slovenska a východnej Európy. Kedy ste sa zapojili prvýkrát?

Na súťaži SLOVAK PRESS PHOTO som sa zúčastňoval od jej začiatkov v roku 2012 a každý ročník som si odtiaľ odniesol aj štyri ceny. S fotkou pouličného umelca v rúšku, ktorú nájdete aj na tejto výstave, som uspel asi najviac. Bol to marec 2020, začiatok epidémie koronavírusu, a vtedy nosenie rúška nebolo úplne bežné.

Ako ste sa dostali k fotografovaniu?

Fotiť som začal dosť neskoro, keď som mal 17 rokov. Našiel som otcov starý fotoaparát Zenit a nejako som ho sprevádzkoval. Keď som sa dostal na VŠVU, začal som s abstraktnou fotografiou a starými technikami. Bol som ich študovať do Poľska, kde som si vyrábal plátno, fotopapier, chemikálie. To ma hrozne bavilo až do roku 2006, keď som sa dostal do časopisu .týždeň. Zameral som sa na novinársku fotografiu. Bavilo ma na tom hlavne to, že ak niečo neodfotím práve v tej chvíli, keď sa to deje, tak sa to už nedá opakovať. V tej sekunde musím všetko zapnúť, sústrediť sa a dosiahnuť čo najlepší výsledok fotky. Moja dizertačná práca bola o Slovensku a Európe. Začali sme robiť projekt Premeny Slovenska, čo je taký projekt o Slovensku od roku 2012. A mám ešte ďalšie projekty.

Čo Vás baví na reportážnej fotke?

Mňa nebaví iba samotné foteenie, ale aj cestovanie za reportážou. Moja práca ma veľakrát dostala do situácií, do ktorých by som sa bežne nedostal. Cestoval som po Amerike, fotil som zaujímavé veci v Kamodži v slumoch. Mám pocit, že tým mám možnosť niečo zmeniť a fotografia zároveň mení aj mňa.

Čo Vám dal a vzal rok 2020?

Ja som tak trochu introvert, čo mi aj vyhovovalo, na rozdiel od priateľky, ktorá je extrovertka. Takže som vnímal, že pre niekoho je to ťažké, pre niekoho ľahšie. Ja som stále niečo robil. Z .týždňa sme chodili na reportáže, napríklad do rôznych rómskych osád na severe, ktoré boli uzavreté. Fotili sme aj na Covid oddeleniach. Korona obmedzila nielen komunikáciu medzi ľuďmi cez rúška, ale rúška do veľkej miery ovplyvnili aj fotografiu. Počas korony som stihol urobiť tento projekt, s ktorým som dnes u vás v knižnici. Takže to vnímam pozitívne. Korona bola pozitívna v tom zmysle, že si každý uvedomil priority, zastavil sa a už sa tak neponáhľal...

Aké sú Vaše pracovné plány na najbližšie obdobie?

Chcel by som viac cestovať a fotiť - to by bolo super. Mám rozpracovaný projekt Nositelia, ktorý je o nositeľoch folklórnych tradícií. Kedysi to bývali ľudia na dedinách a teraz sa to dedí – nositeľ je ten človek, ktorý pre daný región presne vie napr. aké tance sa k nemu viažu, je to člen v rámci rodiny. A tí najmladší nositelia už žijú na sídliskách v mestách, kde mám v pláne fotiť ich v krojoch. Teším sa, že sa dozviem viac, aj pociestujem, aj spoznám nových ľudí. V princípe, dôvod prečo fotím Slovensko je, že snažím sa zistiť „Kto som ja? Kto je Slovák?“.

Veríme, že kým sa Vám podarí nájsť odpovede na tieto otázky, vznikne ešte veľa oku a srdcu lahodiacich projektov. Ďakujeme za rozhovor a želáme veľa úspechov.

Katarína Beňová (Autor interview)

Boris Németh (Účastník interview)

Akcia: BRATISLAVA - KOŠICE (A SPÄŤ) (Slovensko)

Dátum: 12. 5. 2021 - 04. 6. 2021